

29.8.2014

Sisäasiainministeriö

Lausuntopyyntö SMDno-2014_1241

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston lausunto ohjeesta laajamittaiseen maahanmuuttoon varautumiseksi

Taustaa

Lausuntopyyntö ohjeesta laajamittaiseen maahanmuuttoon varautumiseksi oli suunnattu aluehallinnossa vain ELY-keskuksille. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää tärkeänä sitä, että myös aluehallintovirastoille annettiin mahdollisuus esittää näkökulmansa ko. asiasta. **Lainsäädännön (Laki aluehallintovirastoista 896/2009, 4§) mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on mm. varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen. Aluehallintoviraston ylijohtaja vastaa alueellisen varautumisen yhteisten asioiden yhteensovittamisesta ja siihen liittyvistä tehtävistä.**

Lainsäädännön mukaisesti aluehallintovirastolla on siis vastuu varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta toimialueellaan. Lausunnolla olevassa ohjeessa ei ole aluehallintovirastoja tai niiden lakisäätteisiä tehtäviä mainittu lainkaan. Laki aluehallinto-virastoista sekä valmiuslaki tulee lisätä kappaleeseen 2 ”Keskeinen lainsäädäntö”. Kappaleeseen 3 tulee taas lisätä aluehallintovirasto ja sen vastuu ja tehtävät kohtaan ”Toimivaltaiset viranomaiset”.

Aluehallintovirastojen tilannekuvatoiminnot ja tähän liittyen niiden vastuu ja tehtävät on myöskin syytä kuvata kappaleessa 4 ”Tilannekuvan tuottaminen ja viestintä”. Aluehallintovirastoissa on tilannekuvakeskukset. Virastoille on mm. säädetty tehtäväksi avustaa sisäasiainministeriötä pelastustoiminnan johtamisessa ja tarvittavan tiedon hankinnassa ja tilannekuvan ylläpitämisessä valtioneuvoston kanslialle.

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO
REGIONFÖRVALTNINGSVERKET I VÄSTRA OCH INRE FINLAND

Puh/tfn. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
registratur.vastra@rfv.fi
www.avi.fi/ www.rfv.fi

Vaasan päätoimipaikka
Huvudverksamhetsstället i
Vaasa/Vasa
Wolffintie 35/ Wolffskavägen 35
PL/PB 200, 65101 Vaasa/Vasa

Jyväskylän toimipaikka
Verksamhetsstället i
Jyväskylä
Cygnaeuksenkatu 1
PL/PB 41, 40101
Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Verksamhetsstället i
Tammerfors
Uimalankatu 1
PL/PB 272, 33101
Tampere/Tammerfors

Näkemykset laajamittaiseen maahantuloon varautumisen organisoinnista

Länsi -ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto osallistui Laajamittainen maahantulovalmiusharjoitukseen Seinäjoella helmikuussa 2014. Tuossa harjoituksessa varauduttiin laajamittaiseen maahantuloon avaten eri toimijoiden rooleja nykyjärjestelmän mukaan. **Harjoitus osoitti hyvin nykyjärjestelmän haasteet ja heikkoudet kokonaiskoordinoinnissa sekä toiminnan organisoinnissa, eritoten aluetasolla.** Harjoituksen myötä selvisi, että ELY-keskuksien rooli on maahantulon osalta vähäinen (kiinteistöjen tilavaraukset kunnissa), SPR:n rooli maahanmuuttoviraston yhteistyökumppanina on vakiintunut ja että aluehallintovirastojen roolia ei maahantuloon liittyen ole juuri lainkaan pohdittu. Lisäksi ilmeni, että vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma tulee näkymään myös maahanmuuttoviraston toiminnassa säästötarpeena. Kevään aikana on myös tullut tietoon, että maahanmuuttoviraston toimipisteitä on harkittu keskitettävän Lappeenrantaan, Turkuun ja Ouluun. Myös turvapaikanhakijoiden tutkintaa on suunniteltu siirrettävän poliisista maahanmuuttovirastoon.

Tätä taustaa vasten on nyt lausunnolla oleva ohje laajamittaiseen maahantuloon varautumiseksi tuiki tarpeellinen. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston näkemyksen mukaan maahantulon osalta on eri toimijoiden roolit avattava ja vastuut selkeytettävä ja edelleen tehtävä tähän liittyen tarpeelliset organisatoriset muutokset. **Virasto esittääkin, että maahanmuuttovirastolla ei olisi erillisiä alueellisia toimipisteitä, vaan maahanmuuttoviraston alueelliset tehtävät hoidetaan jatkossa osana aluehallintovirastojen toimintaa.** Lisäksi ELY-keskuksien maahanmuuttoon liittyvät tehtävät maahantulon osalta siirrettäisiin ELY-keskuksilta aluehallintovirastoihin. Nykyisin elyjen palveluksessa toimivat maahanmuuttopäälliköt siirrettäisiin SM:n tulosohtauksessa oleville aluehallintoviraston pelastustoimi- ja varautuminen vastuualueille. joihin muodostettaisiin maahanmuuttoyksiköt. **Siirrolla ei ole kustannusvaikutuksia.**

Pelastustoimi ja varautuminen vastualueen maahanmuuttoyksiköt perustettaisiin seuraaviin aluehallintovirastoihin ja seuraaville paikkakunnille:

- Lounais-Suomen AVI, Turku
- Pohjois-Suomen AVI, Oulu (kattaen myös LAAVIN alueen)
- Etelä-Suomen AVI, Lappeenranta
- Itä-Suomen AVI, Joensuu
- Länsi- ja Sisä-Suomen AVI, Vaasa

Perustelut

Perusteluna voidaan todeta mm. seuraavaa:

Aluehallintoviraston tehtävät kokonaisturvallisuudessa ja siihen liittyen varautumisen yhteensovittamisessa:

Aluehallintoviraston tehtävänä on varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen ja valmiusharjoitusten järjestäminen. Aluehallintovirastojen ylijohdaja vastaa alueellisen varautumisen yhteisten asioiden yhteensovittamisesta ja siihen liittyvistä tehtävistä

Kuntien valmiussuunnittelun ja varautumisen osalta aluehallintovirasto valvoo, että kunnat noudattavat lainsäädäntöä ja yhteen sovittaa kuntien, valtion ja muiden viranomaisten varautumisen ja valmiussuunnittelun toimialueellaan (valmiuslaki).

Turvallisuussuunnittelusta ml. sisäinen turvallisuus on määrätty valtioneuvoston päätöksellä. Sisäisen turvallisuuden alueelliset toimeenpanosuunnitelmat laaditaan ja niiden toteutumista koordinoidaan aluehallintovirastojen johdolla. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa tämä tapahtuu osana kokonaisturvallisuuden yhteistoimintaa, jossa yhtenä poikkihallinnollisena teemana on maahanmuutto ja sen vaikutukset.

Aluehallintovirastojen ohjaus

Aluehallintovirastoja tulosoittaa VM ja ohjaavia ministeriöitä on kahdeksan, SM mukaan lukien. SM ohjaa jo Pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueen toimintaa, joten olisi luontevaa liittää maahanmuuttoon liittyvät tehtävät ko. vastuualueen alle.

Maahanmuuttoon liittyvien toimintojen alueellinen järjestäminen ja kustannusvaikutukset

Valtion talouden niukkenevien resurssien aikana on etsittävä ratkaisuja, joiden avulla voidaan saavuttaa synergiaetuja ja taloudellisia säästöjä. Maahanmuuttoon liittyvien maahanmuuttoon ja siihen varautumiseen liittyvien tehtävien uudelleen organisointi edellä mainitulla tavalla ei tuo lisäkustannuksia. Maahanmuuttoviraston alueellisissa toimipisteissä sekä ely-keskuksissa nykyisin työskentelevä henkilöstö siirtyisi avien palvelukseen, pääsääntöisesti ilman paikkakuntien välistä muuttotarvetta. Henkilöstölle tämä merkitsee työtä tukevien verkostojen ja kokonaisvaltaisen näkemyksen vahvistumista osana monialaista virastoa.

Maahanmuutto ja ulkomaalaisvalvonta

Schengen alueella ei ole sisärajarakastuksia, joten laitton maahanmuutto ja oleskelu edellyttää tehokasta ulkomaalaisvalvontaa. Rajavartiolaitoksen rooli on tässä keskeinen. Aluehallintovirastoilla on jo nyt rajavartiolaitoksen kanssa vakiintunut yhteistyö.

Poliisin on edelleen keskeinen tekijä turvapaikka-asioissa ja yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa tulisi tehostaa entistä enemmän. Aluehallintovirastojen ja pääpoliisilaitosten yhteistyö on tiivistä PORA III lainsäädännön myötä. Esitys on linjassa lainsäädännön muutosten kanssa.

Aluehallintovirastojen ja poliisin yhteistyö

Aluehallintovirastojen ja niiden toimialueella olevien poliisilaitosten on toimittava yhteistyössä asioissa, jotka koskevat:

- alueellisen varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamista;
- alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistämistä;
- alueen toimivaltaisten viranomaisten tukemista turvallisuustilanteiden johtamisessa ja näiden viranomaisten toiminnan yhteensovittamista;
- muuta alueellista viranomaisyhteistyötä poliisitoimen asioissa.

Aluehallintovirastojen ja Poliisihallituksen on toimittava yhteistyössä poliisin palvelujen alueellisen saatavuuden arviointia koskevissa asioissa.

Yhteistyön järjestämisen organisoinnista ja menettelytavoista voidaan säätää valtiovarainministeriön asetuksella.

Yhteenveto

Esitämme, että edellä esitetyt lainsäädännöstä, kokonaisturvallisuuden yhteistoiminnasta ja muista näkökulmista esittämämme näkemykset otetaan huomioon ja sisällytetään ohjeeseen laajamittaiseen maahanmuuttoon varautumisesta.

Yhteistyöterveisin

ylivohtaja

Jorma Pitkämäki

kehitys- ja strategiapäällikkö

Marja-Riitta Vest